

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

Кафедра філософії та соціально-гуманітарних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
та виховної роботи, д.е.н., проф.

_____ / Л.Є. Момотюк

«_____» _____ 2019 року

ФІЛОСОФІЯ

ПРОГРАМА
обов'язкової дисципліни
для студентів усіх спеціальностей
всіх форм навчання

Київ
2019 рік

РОЗРОБЛЕНО: Національна академія статистики, обліку та аудиту

Розробники: **Гаврилюк Т.В.** завідувач кафедри філософії та соціально-економічних дисциплін, доктор філософських наук, професор.

Програма схвалена на засіданні кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін,

Протокол № 1 від «28» серпня 2019 року

Завідувач кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін,
доктор філософських наук, професор

Гаврилюк Т.В.

«28» серпня 2019 року

Схвалено Вченою радою факультету обліку та аудиту НАСООА,

Протокол № ____ від « ____ » _____ 2019 року

Голова Вченої ради факультету, декан

_____ В.В, Пархоменко

« ____ » _____ 2019 року

© Гаврилюк Т.В., 2019 р.

© Національна академія статистики, обліку та аудиту, 2019

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3,00	Галузь знань 0203 «Гуманітарні науки»	Нормативна дисципліна циклу професійної та практичної підготовки
Модулів – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»	Рік підготовки 1-й
Змістових модулів – 2		Семестр 1-й
Індивідуальні завдання: орієнтовна тематика індивідуальних завдань додається (див. п.9)		
Загальна кількість годин – 90		Лекції 16 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4		Семінарські 12 год.
		Модульний контроль 4 год.
		Самостійна робота 28 год.
		Семестровий контроль 30 год.
		Вид контролю іспит

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 42% / 58%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування наукового розуміння філософії як квінтесенції духовної культури людства, через залучення студентів до аналізу історичного досвіду світової та української філософської і релігійної думки. Вивчення курсу філософії передбачає опанування знаннями та вміннями, достатніми для забезпечення світоглядної культури майбутніх спеціалістів, здобуття навичок самостійного аналітичного мислення, раціонального філософського підходу до процесів та тенденцій сучасного інформаційного суспільства, що допоможе студенту стати всебічно підготовленим фахівцем, який уміє широко і глибоко мислити, діяти самостійно, відповідати за свої справи і вчинки.

В умовах розбудови в Україні демократії та ринкових відносин, філософія є надзвичайно актуальною, оскільки думка завжди передує діяльності і проектує її.

Завдання:

- осмислення предмету філософії, її місця в системі вищої освіти та статусу в системі сучасної науки;
- розкриття ролі і значення філософії в загальному розвитку людства;
- набуття навичок аналізу основних концептуальних ідей філософської науки і "вічних проблем" філософії;
- засвоєння основних понять, принципів, законів, категорій і функцій філософії;
- набуття теоретичних уявлень про різноманіття форм людського досвіду та знання, природу мислення, співвідношення істини та заблудження, знання та віри;
- розуміння співвідношення біологічного та соціального в людині, відношення людини до природи, діалектики формування особистості, її свободи та відповідальності;
- вміння творчо інтерпретувати явища сучасного світу, який постійно змінюється, застосовувати набуті філософські знання та принципи правильного мислення в реалізації особистісних позицій;
- розкриття гуманістичної функції філософії у процесі розвитку демократичних засад життя суспільства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сутність філософії, її структуру та функції;
- історичні типи світогляду;
- історію розвитку філософської думки, у тому числі і в Україні;
- особливості сучасної світової філософії;
- рівні та форми виявлення буття, зокрема, людські виміри проблеми буття;

- походження та сутність, структуру і функції свідомості;
- види, рівні та форми пізнання, їх особливості;
- діалектику пізнання та проблеми істини;
- проблеми філософської антропології;
- проблеми соціальної філософії.

вміти:

- орієнтуватись в загальних філософських концепціях і напрямках;
- самостійно аналізувати світоглядні проблеми сучасності;
- застосовувати діалектичні принципи взаємозв'язку явищ і процесів природного і соціального світу;
- практично застосовувати методи і форми наукового пізнання;
- розуміти сутність внутрішнього світу людини та розглядати її в окресленнях свободи, пошуку та утвердження життєвих сенсів.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ

ТЕМА 1. Філософія як специфічний тип знання та світогляд

Визначення філософії. Специфіка філософського знання. Предмет філософії. Основні проблеми, які досліджуються філософією в межах її основних розділів. Філософія і процес самопізнання людини. Філософія як світогляд. Наука і філософія. Основні теми і типи філософствування. Основні розділи філософії. Функції філософії: світоглядна, пізнавальна, методологічна, соціально-практична. Філософія та загальнолюдські цінності.

ТЕМА 2. Філософія в її історії

Історичні типи філософії. Стародавня філософія як зародок і колиска всіх наступних типів філософії. Соціально - економічні та духовні передумови виникнення філософії у країнах Стародавнього Сходу (Індія, Китай).

Філософія Стародавньої Греції та Риму (антична філософія). Основні періоди розвитку античної філософії. Роль античної філософії в історії і культурі людства.

Головні досягнення і характерні риси філософії Стародавнього Світу (космоцентризм; натуралізм: пошук першооснови всього суцього, співвідношення матеріального та ідеального, сенсу життя; антропологізм; орієнтація на розум, знання).

Нові умови історичного розвитку філософії в середні віки. Релігійний характер філософських пошуків. Проблема співвідношення віри і знання, цінностей земного життя і християнського милосердя. Етапи історичного розвитку філософії Середньовіччя: патристика, апологетика, класична патристика, схоластика. Реалізм і номіналізм.

Філософія епохи Відродження. Перехід від теоцентризму до антропоцентризму, формування гуманістичного світогляду. Натурфілософія і започаткування методології механіцизму. Ідеї нового соціального і політичного устрою. Головні досягнення і характерні риси (антропоцентризм, гуманізм, опозиційність до церкви і схоластики, інтерес до держави і суспільства) філософії Відродження.

Передумови формування філософії Нового часу. Проблема методу. Емпіризм та раціоналізм. Ф.Бекон, Р.Декарт, Б.Спіноза, Дж. Локк, Г. Лейбніц, Д. Юм, Дж. Берклі. Механістичний характер філософії Нового часу. Філософська думка доби Просвітництва. Людина, суспільство, мораль (Ж. Ж. Руссо, Д. Дідро, Вольтер, Ш. Л. Монтеск'є).

Особливості і соціально-культурні передумови німецької класичної філософії. Творчість І. Канта. “Критика чистого розуму” І.Канта. Структура і рівні пізнання. Явище і “річ у собі”. Практичний розум і категоричний імператив. Автономність “Я” як вихідний пункт філософії І. Фіхте. “Практичне” і “теоретичне” науковчення. Система теоретичної філософії Шеллінга. Природничі науки і натурфілософія. Тотожність мислення і буття. Естетичний ідеалізм Ф. Шеллінга. Основні принципи філософської системи Г. Гегеля. Філософія як самосвідомість абсолютної ідеї. Етапи

саморозвитку ідеї. Ідея прогресу. Дух епохи і світова історія. Діалектика свободи та історичної необхідності. Закони діалектики. Антропологізм Л. Фейєрбаха. Людина як єдиний предмет філософії. Критика релігії. Філософія майбутнього як “вічна” релігія. Філософські ідеї К. Маркса і Ф. Енгельса. Антропологія марксизму. Особливості філософського матеріалізму. Історія як об’єктивна закономірність і свідомо діяльність людей. Соціально-класова структура суспільства.

ТЕМА 3. Традиції та особливості розвитку філософської думки в Україні

Особливості української філософської культури. Міфоепічний світогляд праукраїнського етносу (IX-XI ст.). Становлення християнського світогляду на Русі. Двовір’я. Філософія Києво-Руської держави (X-XII ст.).

Філософські ідеї в братських школах. Острозький культурно-освітній центр. Українські полемісти. Києво-Могилянський колегіум (1632-1701), Києво-Могилянська Академія (1701-1818).

Г.Сковорода – родоначальник української класичної філософії. Українське Просвітництво. Філософська культура українського бароко.

Академічна філософія в Україні XIX ст. Український романтизм (Гоголь, Костомаров, Шевченко, Куліш, Юркевич). Київська екзистенційна філософія XX ст. (Бердяєв, Шестов, Зеньківський).

Філософські ідеї в Україні в кінці XIX – на початку XX ст. (Антонович, Драгоманов, Потебня, Леся Українка, Коцюбинський, Грушевський, Винниченко, Міхновський, Липинський, Донцов). Філософія української діаспори (Чижевський, Лисяк-Рудницький, Мірчук та ін.) .

ТЕМА 4. Сучасна світова філософія та її основні напрями

Загальна характеристика сучасної світової філософії. Основні напрями: позитивізм, неопозитивізм (логічний, семантичний, лінгвістичний), герменевтика (онтологічна, методологічна, гносеологічна), структуралізм, філософія психоаналізу (фрейдизм, неофрейдизм), „філософія життя“, екзистенціалізм, позитивізм, неопозитивізм, постпозитивізм, прагматизм, феноменологія, філософська антропологія, неотомізм, структуралізм, персоналізм та ін.

Головні досягнення сучасної світової філософії та характерні риси: критика класичної та некласичної філософії, ірраціоналізм, сприйняття людського буття як неповторного та індивідуального.

Змістовий модуль 2. Філософія буття та пізнання

ТЕМА 5. Онтологія

Основні онтологічні категорії: буття, існування, світ, субстанція. Основні форми буття. Людське буття. Світ як єдність об’єктивної дійсності і людських сутнісних сил. Категоріальна визначеність світу: цілісність, саморозвиток, конкретна всезагальність. Типологія світу: життєвий світ повсякденного буття, світ культури, світ символів тощо.

Матерія як філософська категорія. Сучасні філософські та наукові підходи до матерії. Матерія і рух. Рух і спокій. Рух і розвиток. Форми руху матерії. Принципи класифікації форм руху матерії. Простір і час як форми буття. Поняття соціального простору і часу.

Відображення як універсальна властивість матерії. Відображення в неживій та живій природі і відображення на соціальному рівні.

ТЕМА 6. Гносеологія

Проблема пізнання у філософії. Форми агностицизму в історії філософії. Основні елементи процесу пізнання: суб'єкт, об'єкт пізнання. Зв'язок практики і пізнання. Види практичної діяльності людей. Функції практики в пізнанні. Єдність чуттєвого та раціонального у пізнанні. Обмеженість сенсуалізму і раціоналізму.

Нераціональні операції пізнання: творчість та інтуїція. Істина як процес пізнання та її особливості. Діалектика абсолютної та відносної істини. Догматизм і релятивізм. Істина і помилка (заблудження). Істина і правда. Істина і неправда. Істина і дезінформація. Критерії істини.

Проблема розуміння в сучасній філософії. Специфіка, рівні і форми наукового пізнання. Поняття методу. Класифікація методів наукового пізнання та їх характеристика.

ТЕМА 7. Проблема людини в філософії

Проблема людини в історії філософії. Методологічні принципи філософської антропології. Філософські концепції людини: 1) біологізаторські (психологізм, натуралізм, волюнтаризм, натуралістичний дуалізм); 2) соціологізаторські (конвенціоналізм, соціологізм, панлогізм, соціологічний дуалізм); 3) спіритуалістичні (суб'єктивний антропологізм, антропологічний матеріалізм, релігійний антропологізм, спіритуалістичний дуалізм). Основні гіпотези виникнення людини: релігійна (теологічна), космічна, еволюційна та ін.

Історичні типи взаємин людини і суспільства.

Людина як біосоціальна істота. Співвідношення понять „людина“, „індивід“, „індивідуальність“, „особистість“, „особа“, „суб'єкт“. Вихідні детермінанти життєдіяльності людини: потреба, діяльність, інтерес, ціль.

Сутність людини як живої, діяльної, соціальної, мислячої та творчої істоти.

Сенс життя людини. Проблема смерті та безсмертя в духовному досвіді людства. Свобода і відповідальність людини. Творчість як фундаментальна основа діяльності людини XXI ст.

Тема 8. Предмет соціальної філософії. Філософський аналіз суспільства.

Суспільство як об'єкт пізнання. Основні теоретичні концепції розуміння суспільства: релігійно-міфологічна, теологічна (К. Тертуліан, А.Августин, Ф.Аквінський), натуралістична (І.Ньютон, Р.Декарт, Дж. Локк та ін.), ідеалістична (Г.В.Ф.Гегель), діалектико-матеріалістична (К.Маркс, Ф.Енгельс, В.Ленін, Г.Плеханов та ін.), методологічного індивідуалізму (К.Поппер), соціологічна інтерпретація суспільства (О.Конт, Г.Спенсер, Е.Дюркгейм, Б.Малиновський,

П.Сорокін, Т.Парсонс, Р.Мертон), феноменологічно-герменевтична (Е.Гуерль, Т.Адорно, Г.Маркузе, Ю.Хабермас), анархізм (П.Прудон, М.Штірнер, П.Кропоткін, П.Лавров, П.Ткачов, М.Бакунін), “екзистенціальна філософія” суспільства (Ф.Достоевський, С.К’єркегор, К.Ясперс, М.Хайдеггер, Ж.Сартр, А.Камю), “філософія життя” і фрейдизм (З.Фрейд, Е.Фромм, Ф.Ніцше), культурологічні концепції (М.Вебер, М.Данилевський, В.Дільтей, Ф.Знанецький, Г.Зіммель, К.Леві-Строс, Е.Кассіер, А.Шопенгауер, О.Шпенглер, А.Тойнбі), технократичні концепції (Р.Арон, З.Бжезинський, Дж.Гелбрейт, Д.Белл, М.Маклюен, У.Ростоу, Д.Фрідмен, Ж.Фураст’є, О.Тоффлер).

Поняття соціального суб’єкта. Людина і суспільство як соціальний суб’єкт. Співвідношення понять «суспільне» і «соціальне». Різновиди соціального суб’єкта (економічний, політичний, моральний, правовий, естетичний, філософський, релігійний) тощо. Рушійні сили історичного розвитку. Суб’єкти суспільного розвитку. Соціально-етнічні спільноти людей та тенденції їхнього розвитку. Розмаїтість поглядів на основи суспільного розвитку.

Науковий аналіз суспільства як системи на основі сучасної практики та соціального пізнання. Структура суспільних відносин.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Усього	у тому числі			
л.		с.	м.к.	с.р.	
Змістовий модуль 1.					
Історія філософії					
Тема 1. Філософія як специфічний тип знання і світогляд	4	2	0	0	2
Тема 2. Філософія в її історії	8	2	2	0	4
Тема 3. Традиції та особливості розвитку філософської думки в Україні	8	2	2	0	4
Тема 4. Сучасна світова філософія та її основні напрями	10	2	2	2	4
Разом за змістовим модулем 1	30	8	6	2	14
Змістовий модуль 2.					
Філософія буття та пізнання					
Тема 5. Онтологія	6	2	2	0	2
Тема 6. Гносеологія	8	2	2	0	4
Тема 7. Проблема людини у філософії	8	2	2	0	4
Тема 8. Предмет соціальної філософії. Філософський аналіз суспільства.	8	2	0	2	4
Разом за змістовим модулем 2	30	8	6	2	14
Семестровий контроль	30	-	-	-	-
Усього годин	90	16	12	4	28

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Історія філософії		
1	Філософія як специфічний тип знання і світогляд (Специфіка філософського осмислення світу. Предмет філософії та її основні проблеми. Поняття та основні проблеми світогляду. Структура світогляду. Головні історичні системи світогляду. Історичні типи світогляду)	0
2	Філософія в її історії. (Міфологічно-релігійна зумовленість філософії стародавньої Індії. Моральна спрямованість філософії стародавнього Китаю. Космоцентризм античної філософії. Теоцентризм філософії середніх віків. Гуманізм і натурфілософія епохи Ренесансу. Наукова революція XVI – XVII ст. та її вплив на розвиток філософії. Типологія заблудження людського розуму Ф.Бекона. Дуалізм філософії Р. Декарта, його вчення про вроджені ідеї та дедуктивний метод. Теорія пізнання Дж.Локка. Філософія Спінози. Ідея гілозоїзму. Сутність філософії Г.Лейбніца. Людина і суспільство в філософії Просвітництва. Загальна характеристика епохи та основні положення німецької класичної філософії. Теорія пізнання та етичні погляди І.Канта. Об'єктивний ідеалізм Г.Гегеля. Діалектика та принципи історизму. Суперечність між методом та системою. Антропологічний матеріалізм та психологічний аналіз сутності релігії Л.Фейербаха. Суб'єктивний ідеалізм та діалектика у філософії Й.Фіхте. “Філософія тотожності” законів природи і мислення Ф. Шеллінга.)	2
3	Традиції та особливості розвитку філософської думки в Україні (Філософія періоду Київської Русі. “Слово про закон і благодать Іларіона”. Філософія Г.Сковороди. “Діалог. Ім'я йому – Потоп Зміїний”. Професори Києво-Могилянської академії: І.Гізель, Т.Прокопович, Г.Щербацький. Філософські ідеї Т.Шевченка. Філософські погляди М.Драгоманова, І.Франко, Л.Українки.)	2
4	Сучасна світова філософія та її основні напрями (Загальна оцінка і відмінні риси сучасної філософії, етапи її становлення. Позитивізм Конта та Спенсера. Філософія махізму та емпіріокритицизму Маха, Авенаріуса. Логічний позитивізм. Філософія езистенціалізму. Філософія життя. Філософія неотомізму. Філософія прагматизму)	2
Змістовний модуль 2. Філософія буття та пізнання		
5	Онтологія (Філософський зміст проблеми буття. Проблема субстанції в філософії: монізм, дуалізм, плюралізм. Матерія та її суттєві ознаки: цілісність, невичерпність, мінливість, системність. Спосіб і форми буття матерії. Проблеми свідомості в філософії. Біологічне і соціальне у свідомості.)	2
6	Гносеологія (Теорія пізнання та її сутність. Чуттєве пізнання і його форми. Рациональне (логічне) пізнання і його форми. Рационалізм та сенсуалізм у пізнанні. Поняття істини та заблудження у пізнанні.)	2
7	Проблема людини у філософії (Актуальність філософського вивчення людини. Філософські концепції людини. Проблема походження людини. Проблема сенсу життя людини. Філософський зміст понять “особа”, “індивід”, “індивідуальність”)	2
8	Предмет соціальної філософії. Філософський аналіз суспільства. Суспільство як об'єкт пізнання. Поняття соціальної структури суспільства. Соціум – спосіб життя. Матеріальні умови суспільного життя: природне середовище, зростання і цільність народонаселення, матеріальне виробництво. Історична різноманітність і єдність суспільства. Формація і цивілізація. Історичні форми спільності людей і рід. Плем'я, народність, нація, сім'я, життя та функції. Соціальна структура суспільства в Україні.	0
Разом		12

6. Теми лабораторних занять – не передбачено навчальним планом

7. Теми практичних занять – не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1.			
1	В контексті першої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за темою «Філософія як специфічний тип знання і світогляд»	2	3
2	В контексті другої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за темою «Філософія в її історії»	4	3
3	В контексті третьої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за темою «Традиції та особливості розвитку філософської думки в Україні»	4	3
4	В контексті четвертої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за темою «Сучасна світова філософія та її основні напрями»	4	3
Змістовий модуль 2.			
5	В контексті шостої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за темою «Онтологія»	4	3
6	В контексті сьомої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за темою «Гносеологія»	4	3
7	В контексті восьмої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за темою «Проблема людини у філософії»	4	3
8	В контексті дев'ятої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за темою «Предмет соціальної філософії. Філософський аналіз суспільства»	2	3
Разом		28	

9. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Формою самостійної роботи студентів є виконання індивідуальної науково-дослідної роботи у вигляді реферату на відповідну тему з курсу «Філософія». Для того, щоб отримати вищий бал з цього виду роботи слід дотримуватись усіх вимог, які вказані у вимогах написання реферату.

Вимоги до оформлення реферату:

- 1) повинен бути титульний лист, заповнений відповідно до зразку;
- 2) другою окремою сторінкою реферату повинен йти план або зміст;
- 3) в кінці обов'язково має міститися невеликий висновок;
- 4) обов'язково вказується список використаної літератури в алфавітному порядку;
- 5) зноски робляться посторінково, внизу під текстом;
- 6) текст має бути пронумерований починаючи з 3 сторінки.

Обсяг реферату до 15-20 сторінок машинописного тексту. Повинно загалом бути використано не менше 10 джерел, особлива увага приділяється використанню і цитуванню першоджерел.

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУША

<i>перша сторінка</i>
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ
Кафедра філософії
ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ
з курсу «Філософія»
Студента (студентки) Факультету, курсу <i>Прізвище, ім'я</i>
Київ - 2019

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ІНДЗ

1. Філософія, її предмет і роль у суспільстві.
2. Філософія і світогляд.
3. Історичні типи світогляду та їх характеристика.
4. Основні функції філософії.
5. Основне питання філософії.
6. Основні способи освоєння людиною дійсності (пізнавальний, практичний, духовно-практичний).
7. Особливості філософії Стародавньої Індії.
8. Особливості філософії Стародавнього Китаю.
9. Антична філософія: основні риси. Аристотель. Метафізика.
10. Філософія Середньовіччя: загальна характеристика.
11. Філософія епохи Відродження: загальна характеристика.
12. Філософія Нового часу: загальна характеристика. Бекон Ф. Новий органон.
13. Філософія епохи Просвітництва: загальна характеристика.
14. Класична німецька філософія: загальна характеристика.
15. Основні ідеї теорії пізнання І.Канта. Кант І. Критика чистого розуму.
16. Г.В.Ф. Гегеля. Філософія історії: загальна характеристика.
17. Антропологічна філософія Л.Фейєрбаха.
18. Марксистська філософія: сучасне осмислення основних положень.
19. Позитивізм і неопозитивізм: основні ідеї.
20. "Філософія життя" - формування нової філософської парадигми.
21. Філософська антропологія як напрямок сучасної філософії.
22. Філософія екзистенціалізму.
23. Загальна характеристика немарксистської західноєвропейської філософії ХХ ст..
24. Українська філософія як культурно-історичний феномен. М.С. Грушевський. Хто такі українці і чого вони хочуть?.
25. Філософія Г.С.Сковороди. Діалогі. Ім'я йому – Потоп Зміїний.
26. Філософський сенс проблеми буття.
27. Філософське розуміння матерії: сутність та особливості.
28. Спосіб та форми існування матерії.
29. Проблема свідомості у філософії.
30. Біологічні передумови та соціальні чинники виникнення і розвитку свідомості.
31. Поняття суспільної свідомості. Взаємозв'язок індивідуальної та суспільної свідомості.
32. Структура свідомості.
33. Основні рівні та функції свідомості.
34. Політична і правова свідомість.
35. Моральна і естетична свідомість.
36. Релігійна свідомість.
37. Антропосоціогенез як процес виникнення і розвитку людини та суспільства.
38. Діалектика та її альтернативи.
39. Закони діалектики Гегеля.

40. Категорії діалектики як універсальні форми мислення.
41. Основні концепції походження людини.
42. Основні принципи філософського пізнання світу.
43. Суб'єкт і об'єкт пізнання, особливості їх взаємодії.
44. Пізнавальний процес як єдність чуттєвого та раціонального.
45. Проблема істини у філософії.
46. Основні методи наукового пізнання.
47. Основні форми наукового пізнання / ідея, проблема, концепція, гіпотеза, наукова теорія /.
48. Поняття природи. Діалектика природи і суспільства.
49. Поняття соціального в філософії. Сорокін П. Соціальна стратифікація і соціальна мобільність.
50. Поняття суспільства. Розвиток суспільства як природно-історичний процес.
51. Екологічні проблеми сучасності та шляхи їх розв'язання.
52. Соціальна структура суспільства.
53. Нація як соціальний феномен.
54. Рушійні сили і суб'єкти історичного процесу.
55. Сутність духовного життя суспільства.
56. Буденна і теоретична свідомість.
57. Основні форми суспільної свідомості.
58. Поняття духовності та її форм.
59. Цінності в структурі соціуму.
60. Філософська концепція творчості.

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	6 бали
2.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
3.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	5 бали
4.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	5 бали

5.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	4 бали
	Разом	30 балів

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	25–30	Відмінно
Достатній	19–24	Добре
Середній	13–18	Задовільно
Низький	0–12	Незадовільно

10. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 7 год., із них: лекції – 16 год., семінарські заняття – 12 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 28 год., сем. контр. – 30 год.

Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1. Історія філософії (50 балів)				Змістовий модуль 2. Філософія буття та пізнання (50 балів)			
	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми								
Лекції (теми, бали)	Філософія як специфічний тип знання та світогляд (1 бал)	Філософія в її історії (1 бал)	Традиції та особливості розвитку філософської думки в Україні (1 бал)	Сучасна світова філософія та її основні напрями (1 бал)	Онтологія (1 бал)	Гносеологія (1 бал)	Проблема людини у філософії (1 бал)	Предмет соціальної філософії. Філософський аналіз суспільства (1 бал)
Семінарські заняття (теми, бали)	Філософія як специфічний тип знання та світогляд (2 бали)	Філософія як специфічний тип знання та світогляд (4 бали)	Традиції та особливості розвитку філософської думки в Україні (4 бали)	Сучасна світова філософія та її основні напрями (4 бали)	Онтологія (4 бали)	Гносеологія (4 бали)	Проблема людини у філософії (4 бали)	Предмет соціальної філософії. Філософський аналіз суспільства (4 бали)
Самостійна робота	Самостійна робота до першої теми (3 бали)	Самостійна робота до другої теми (3 бали)	Самостійна робота до третьої теми (3 бали)	Самостійна робота до четвертої теми (3 бали)	Самостійна робота до п'ятої теми (3 бали)	Самостійна робота до шостої теми (3 бали)	Самостійна робота до сьомої теми (3 бали)	Самостійна робота до восьмої теми (3 бали)
Поточний контроль (вид, бали)				МКР 1 (20 балів)				МКР 2 (20 балів)
Семестровий контроль	Іспит							

11. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint-презентація), лабораторні роботи, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальних матеріалів: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Вивчення дисципліни здійснюється за машинним варіантом з організацією занять у спеціалізованих комп'ютерних залах, де кожний студент отримує можливість навчатись безпосередньо на індивідуальному робочому місці, обладнаному персональним комп'ютером.

12. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Оцінка за кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, за виконання індивідуальних завдань, за модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- *Методи письмового контролю*: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.
- *Комп'ютерного контролю*: тестові програми.
- *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;

- виконання тестових завдань.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни (п. 10), де зазначено види контролю і кількість балів за видами. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблицях.

Методика розрахунків модульної і семестрової оцінок студента

№ з/п	Оцінка студента	Макс. оцінка	Модуль 1	Модуль 2
1	Максимальна підсумкова семестрова модульна оцінка (МС)	100	-	-
2	Максимальні підсумкові оцінки за змістовими модулями (ММ)	100	50	50
3	Фактична кількість балів, отриманих студентом за видами поточного контролю (приклад) (ФБ)		47	40
4	Підсумкові фактичні оцінки студента за змістовими модулями $M = \text{ФБ} / \text{МВ} * \text{ММ}$		50	50
5	Підсумкова семестрова модульна оцінка студента $C = M_1 + M_2$		100	
7	Підсумкова семестрова рейтингова оцінка студента $P = C + E$		61/C	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Викладання навчальної дисципліни забезпечується сучасними технічними засобами навчання, які побудовані на новітніх інформаційно-комунікаційних технологіях (мультимедійний комп'ютер, мультимедійний проектор, інтерактивний комплекс SMART Board, авторські засоби мультимедіа).

На заняттях і під час самостійній роботі студентів використовуються методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни, ілюстративні комп'ютерні дидактичні матеріали, які розроблені на кафедрі, а саме:

- Опорні конспекти лекцій.
- Навчальні посібники.
- Робоча навчальна програма.
- Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.
- Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

- Презентації.

14. Рекомендована література

Базова

1. Введение в философию. Учебное пособие для вузов / Авт.колл.: Фролов И.Т. и др. - 3-е изд., перераб. и доп. - М: Республика, 2003.
2. Вступ до філософії: онтологія людини. Нестеренко В.Г. - К., 1995.
3. Європейський словник філософій [Текст] : словник неперекладностей. Т. 1 = Vocabulaire Europeen des Philosophies : Dictionnaire des Intraduisibles / сост. Б. Кассен ; дар. В. О. Огнев'юк. - Вид. 2-ге, випр. - Київ : Дух і літера, 2011. - 570 с.
4. Історія соціальної філософії. /Андрущенко В.П. - К., 2001.
5. Історія української філософії. Підручник /Горський В.С., Кислюк К.В. - К.: Либідь, 2004.
6. Історія філософії. Підручник /За ред. В.І.Ярошовця. - К., 2002.
7. Козерод, Олег Віталійович. Історіографічні проблеми єврейської історії і філософії: наукове видання / О. В. Козерод. - Київ : Радуга, 2014.
8. Кремень, В. Г. Філософія національної ідеї [Текст] : Людина. Освіта. Соціум / В. Г. Кремень. - Вид. перероблене. - Київ : Грамота, 2010.
9. Лузан, А. О. Вступ до філософії: навч. посібник / А. О. Лузан. - Київ : Центр учбової літератури, 2013.
10. Основи філософських знань. Підручник /В.А.Буслинський, П.І.Скрипка. -Львів, 2004.
11. Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство: Навч. посібник. - К., 2006.
12. Петрушенко, В. Л. Філософія: світова філософія, фундамент. проблеми філософії, релігієзнавство, етика та естетика, логіка : навчальний посібник : у 2 ч. / В. Л. Петрушенко. - Львів : Новий Світ-2000, 2012.
13. Социальная философия. Барулин В.С. Изд-во МГУ, - М., 2001.
14. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: Підручник для вищ. навч. закл. / В.П.Андрущенко, Л.В.Губерський, М.І.Михальченко. – Вид. 3-є, випр. та допов. – К., 2006.
15. Спиркин А.Г. Философия. Учебник. М., 2001.
16. Сучасна політична філософія. - К., 1998.
17. Философия. Учебник. /Кунцман П., Буркард Ф.-П., Видман Ф./.- М., 2006.
18. Філософія історії. Підручник. Бойченко І.В.- К., 2006.
19. Філософія. Підручник. /Бичко І.В., Бойченко І.В., Табачковський В.Г. та ін.- К., 2001.
20. Філософія. Підручник. /За заг. ред. Горлача М.Р., Кременя В.Г., Рибалка В.К. - Харків: Консум, 2005.
21. Філософія: Навчальний посібник. Восьме видання. /За ред. І.Ф.Надольного. - К., 2006.
22. Філософія: посібник для студентів вищих навчальних закладів. /Причепій С.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. - К.: Видавничий центр "Академія", 2005.

Допоміжна

1. Блинников Л.В. Великие философы: Учебный словарь-справочник. - М., 1997.
2. Великие философы. Словарь-справочник. -М., 1999.
3. Всемирная энциклопедия: Философия – М., 2001.
4. Історія філософії. Хрестоматія. - К., 1993.
5. Крымский С.Б. Философия как путь человечности и надежды. - К., 2000.
6. Мир философии. Книга для чтения в 2 ч. - М: Политиздат, 1999.
7. Лосев А.Ф. Словарь античной философии.-М., 1995.
8. Мартышов М.И. и др. Философия: задания и упражнения. - Мн., 2000.
9. Новая философская энциклопедия. В 4-х томах. - М., 2001.
10. Огородник І.В., Огородник В.В. Історія філософської думки в Україні. -К., 1999.
11. Перевезенцев С.В. Практикум по истории западноевропейской философии: Античность. Средневековье. Эпоха Возрождения. – М.: Учебная литература, 1997.
12. Попович М.В. Нарис історії культури України.-К., 1999.
13. Попович М. Григорія Сковорода: філософ свободи. – К. і Майстерня Білецьких, 2007.
14. Романов Ю.И., Сандуков Ю.А. Краткая история философской мысли. - Спб., 2001.
15. Современная философия: словарь и хрестоматия. - Ростов-на-Дону, 1995.
16. Філософія політики. Короткий енциклопедичний словник. Авторі-упорядники: / Редакційна колегія: Л.В.Губерський, В.П.Андрущенко, М.І.Бойченко та ін. - К., 2002.
17. Філософія. Словник-довідник: Навчальний посібник / Надольний І.Ф., Черушева Г.Б., Пархоменко В.В. та ін.. – 2-е вид., доп., випр. і перероб. – К.: «Видавництво Дельта», 2009.
18. Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис, - 2002.
19. Хрестоматія по історії філософії в 3-х ч. – М., 2001 – 2003.
20. Шаповалов В.Ф. Основы философии: от классики к современности. - М., 2006.

Інформаційні ресурси

1. Всемирная энциклопедия Философия [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://vk.com/doc35608464_278363945?hash=112a6dba7443673376&dl=0310d80d8a7232ce6d
2. Грицанов А. История философии. Энциклопедия [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/Grican/_Index.php

СПИСОК ЛІТЕРАТУРНИХ ПЕРШОДЖЕРЕЛ

1. Аристотель. Метафизика. – СПб., 2002.
1. Бердяев Н.А. О назначении человека. – М., 1993.
2. Бэкон Ф. Новый Органон. Соч. в 2-х т. – М., 1976. – Т.1.
3. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму. – К., 1994.
4. Гадамер Г. Істина і метод. Основи філософської герменевтики: в 2-х т. К., 2000.
5. Гайдеггер М. Время и бытие. Статьи и выступления. – М., 1993.
6. Гегель Г.-В.-Ф. Наука логики в 3-х т. – М., 1989.
7. Гельвецій К. Про людину, її розумові здібності та виховання. – К., 1994.
8. Гоббс Т. Левіафан, або суть, будова і повноваження держави церковної і цивільної. – К., 2000.
9. Гольбах П. Система природы или о законах мира физического и мира духовного. Избр. филос. произв. в 2-х т. – М., 1963.
10. Грушевский М.С. Хто такі українці і чого вони хочуть. – К., 1991.
11. Декарт Р. Міркування про метод, щоб правильно спрямовувати свій розум і відшукати істину в науках. – К., 2001.
12. Енгельс Ф. Людвіг Феєрбах і кінець класичної німецької філософії / Маркс К., Енгельс Ф. Твори. – Т. 21.
13. Камю А. Бунтующий человек. – М., 1990.
14. Кант І. Критика чистого розуму. – К., 2000.
15. Кун Т. Структура наукових революцій. – К., 2001.
16. Липинський. Лист до братів хліборобів. – Відень, 1926.
17. Макіавеллі М. Державець. – К., 2003.
18. Маркс К. Економічно-філософські рукописи 1844 року. // Маркс К., Енгельс Ф. Твори. Т. 42. – К., 1980.
19. Монтескьє Ж. О духе законов. Избр. произв. – М., 1995.
20. Печчеї А. Человеческие качества. – М., 1990.
21. Платон. Держава. – К., 2000.
22. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. Тв. в 2-х т. – К., 1994. – Т. 2.
23. Руссо Ж.-Ж. Про суспільну угоду, або принципи політичного права. – К., 2001.
24. Сартр Ж.-П. Экзистенциализм – это гуманизм. – М., 1989.
25. Сорокин П. Социальная стратификация и социальная мобильность // Человек. Цивилизация. Общество. – М 1993.
26. Спиноза Б. Этика. Избр. произв. в 2-х т. – М., 1984. – Т. 2.
27. Тойнбі Арнольд Дж. Дослідження історії. – К., 1995.
28. Тоффлер А. Третя хвиля. – К.: Вид. дім «Всесвіт», 2000.
29. Франко І. Про суспільний поступ. – К, 1990.
30. Фройд З. Вступ до психоаналізу. – К., 1998.
31. Фромм Э. Бегство от свободы. – М., 1992.
32. Шарден П'єр Тейяр де. Феномен человека. – М., 1987.
33. Шпенглер О. Закат Европы: очерки морфологии мировой истории. – М., 1993. Т. 1.
34. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М., 1994.